

SZEMÉSZET

Szerkesztette

ALBERTH BÉLA

3. kiadás

Medicina Könyvkiadó Rt. • Budapest, 1995

Tartalom

<i>A szemészet története</i>	11	Túllátóság	44
[TAKÁTS ISTVÁN]		Rövidlátás	46
A szemészet története hazánkban	12	Astigmia	47
<i>A szem fejlődése</i>	14	A fénytörés meghatározása - Szemüveg- rendelés	48
[TAKÁTS ISTVÁN]		Kontaktlencse	51
A szem fejlődési rendellenességei	16	A látótér és vizsgálata	52
<i>Anatómiai bevezetés</i>	20	Színlátás	55
[TAKÁTS ISTVÁN]		A színlátás zavarai	55
A szemgödör	20	A színlátás vizsgálata	56
A szemgolyó	22	Adaptatio	57
A szaruhártya	22	Kritikus fúziós frekvencia	57
Az ínhártya	23	Elektrofiziológiai vizsgálatok	59
Az uvea	24	A szem vizsgálata	59
Az első csarnok és a csarnokzug	26	A kötőhártya vizsgálata	60
Az ideghártya	27	A könnyszervek vizsgálata	60
Az ideghártya vérrellátása	30	Vizsgálat fokális fényben	61
A látóideg	30	A pupillareakciók vizsgálata	61
A látóideg hüvelyei és vérrellátása	31	A szem biomikroszkópos vizsgálata	62
A hátsó szemcsarnok	32	Az intraocularis nyomás vizsgálata	63
A lencse	32	Szemtükrözés	65
Az üvegtest	33	Diafanoszkópia	68
A külső szemizmok	34	Ultrahangvizsgálat	69
A szemhéjak	35	Vizsgálatok radioaktív izotópokkal	69
A kötőhártya	36	Radiológiai vizsgálatok	69
A könnyszervek	36	<i>A kötőhártya betegségei</i>	71
<i>Szembetegek vizsgálata, vizsgálómódszerek</i>	38	[ALBERTH BÉLA]	
[IMRE GYÖRGY]		A kötőhártya vizsgálata	71
Kórelőzmény	38	Általános tudnivalók	72
Funkcionális vizsgálatok	39	Kötőhártya-gyulladás	73
A látásélesség vizsgálata	39	Bakteriális eredetű conjunctivitisek	73
A szem fénytörése	41	Akut gennyesedéssel járó conjunctiviti- sek	73
Alkalmazkodás	42	Conjunctivitis catarrhalis acuta	73
Öregszeműség	43	Conjunctivitis gonorrhoeica	74
Alkalmazkodásbénulás	44	Conjunctivitisek gennyes váladék nélkül	74
Az alkalmazkodás görcse	44	Gram-negatív baktériumok okozta conjunctivitisek	74
Fénytorési hibák	44		

Blepharoconjunctivitis angularis	74	Mikrobák okozta keratitisek	93
Koch-Weeks-conjunctivitis	75	Coccusok és pálcikák okozta keratiti-	
Kötőhártya-tularaemia	75	sek	93
Pseudomonas-conjunctivitis	75	Ulcus serpens corneae cum hypo-	
Gram-pozitív baktériumok okozta		pyo	
conjunctivitisek	75	Keratitis suppurativa seu ulcus cor-	
Conjunctivitis diphtherica	75	neae	95
Tuberculosis conjunctivae	76	Abscessus annularis	95
Lues conjunctivae	76	Abscessus corneae	95
Chlamydiák okozta conjunctivitisek	76	A gennyes szaruhártya-gyulladás-	
Trachoma	76	sok gyógyítása	96
Paratrachoma	79	Mycobacteriumok okozta keratitisek	97
Conjunctivitis follicularis	79	Treponema pallidum okozta keratitis	97
Vírusok okozta conjunctivitisek	80	Keratitis parenchymatosa e lue con-	
Adenovírusok okozta conjunctivitisek	80	nata	97
Pharyngoconjunctivalis láz	80	Vírusok okozta keratitisek	97
Keratoconjunctivitis epidemica	80	Herpes corneae	97
Herpesvírusok okozta conjunctiviti-		Epithelialis keratitis	98
sek	81	Mély (stroma-) keratitis	99
Herpes simplex conjunctivitis	81	Keratitis disciformis	99
Herpes zoster ophthalmicus	81	Keratitis metaherpetica	99
Variolaconjunctivitis	81	Keratomycosisok	100
Gombák okozta conjunctivitisek	82	Paraziták okozta keratitisek	101
Paraziták okozta conjunctivitisek	82	Immunspezifikus keratitisek	101
Ophthalmomyiasis	82	Atopiás keratitisek	101
Bilharziasis	82	Immunkomplex-keratitis	101
Onchocerciasis	82	A cornea kontaktallergiája	101
Allergiás conjunctivitisek	82	Mikrobák kiváltotta allergiás keratitis	101
Keratoconjunctivitis scrophulosa	83	Keratitis phlyctenulosa	101
Conjunctivitis vernalis	83	Ulcus marginale catarrhale	102
Nem fertőzőes eredetű conjunctivitisek	84	Autoimmun-keratitis	103
Conjunctivitis chronica simplex	84	Transplantatumbetegség	103
Keratoconjunctivitis sicca	84	Trophicus zavarok okozta keratitisek	103
Pemphigus conjunctivae	84	Keratitis e lagophthalmo	103
Traumás conjunctivitis	85	Keratitis neuroparalytica	104
Conjunctivitis arteficialis	85	A cornea érzéstelenítőszer okozta ká-	
A kötőhártya elszíneződései	85	rosodása	104
A conjunctiva degeneratív elváltozásai	86	Kiszáradás okozta keratitisek	104
A conjunctiva daganatai	87	Keratoconjunctivitis sicca	104
Jóindulatú daganatok	87	Xerosis conjunctivae okozta xe-	
Rosszindulatú daganatok	88	rophthalmus	105
Epithelioma malignum	88	Keratomalacia	105
Melanoma malignum	88	Ismeretlen eredetű keratitisek	105
A szaruhártya betegségei	90	Széli és gyűrű alakú keratitis	105
[ALBERTH BÉLA]		Ulcus rodens Mooren	106
Általános tudnivalók	90	Keratitis sclerotisans	106
A cornea ereződése	91	A szaruhártya degeneratív betegségei	106
A szaruhártya gyulladása	92	Az elülső határhártya dystrophiái	107
A keratitisek beosztása	93	Erosio recidivans corneae	107
		Opacitas zonularis corneae	107
		A stroma dystrophiái	107

Dystrophia corneae granulosa	107	Phacogen uveitis	126
Dystrophia corneae maculosa	108	Az uvea dystrophiái és degenerációi	126
Dystrophia corneae reticulata Haab-Dimmer	108	Rubeosis iridis	126
A hátsó határhártya dystrophiái	108	Sclerosis chorioideae	127
Fuchs-féle endoepithelialis dystrophia	108	Atrophia chorioideae centralis areolaris	128
A cornea ectasiái	109	Atrophia gyrata chorioideae (Fuchs)	128
Keratoconus	109	Fundus myopicus	128
Keratoglobus	110	Az uvea daganatai	129
Terrien-féle betegség	110	Jóindulatú daganatok	129
A cornea daganatai	110	Rosszindulatú daganatok	129
A cornea öregkori elváltozásai	111	A melanoma malignum terápiája	131
A cornea hegei	112	Metastaticus daganatok	131
Keratoplastica	112	<i>A lencse betegségei</i>	132
<i>A sclera betegségei</i>	114	[VARGA MARGIT]	
[ALBERTH BÉLA]		Cataracta	133
Episcleritis, scleritis	114	Stacioner hályogok	133
Gennyes scleritis	114	Progresszív hályogok	134
Scleromalacia perforans	114	Cataracta senilis	134
A sclera elváltozásai	115	Phacosclerosis	135
<i>Az uvea betegségei</i>	116	Általános betegségekhez társuló progressziós hályogok	136
[SÜVEGES ILDIKÓ]		Cataracta complicata	136
Fejlődési rendellenességek	116	Cataracta heterochromica	137
Membrana pupillaris persistens iridis	116	Cataracta traumatica	137
Aniridia	116	Sugárzás és elektromos energia okozta cataracta	137
Uvealis colobomák	116	Kémiai anyagok okozta hályogok	138
Dysgenesis mesodermalis corneae et iridis	116	A cataracta gyógyítása	138
Uveitisek	117	Lencsehíjasság	140
Iritis acuta, iridocyclitis acuta	117	Utóhályog	141
Iridocyclitis chronica	119	A lencse alak- és helyzetváltozása	141
Az iritisek, iridocyclitisek következményei	119	A lencse részleges vagy teljes ficama és helyhagyása	142
Az iritisek, iridocyclitisek etiológiája	119	<i>Az üvegtest betegségei</i>	144
Az iritisek, iridocyclitisek terápiája	120	[SÜVEGES ILDIKÓ]	
Heterochromia complicata (Fuchs)	121	Az üvegtest betegségeinek felosztása	145
Intermedier uveitis	121	Fejlődési rendellenességek	145
Az intermedier uveitisek következményei	121	Persistáló primer üvegtest	145
Hátsó uveitis	122	Persistáló hyperplasticus primer üvegtest	145
Chorioretinitis acuta	122	Korral járó elváltozások	145
Chorioretinitis chronica	123	Az üvegtest elfolyósodása	145
A chorioretinitisek etiológiája	123	Üvegtestleválás	145
A chorioretinitisek terápiája	124	Környező szövetek betegségeinek ráterjedése az üvegtestre	146
Endophthalmitis	124	Degeneratív üvegtesti lerakódások	146
Endophthalmitis acuta	124	Üvegtesti vérzések	146
Panuveitis chronica	125	Üvegtesti abscessus	147
Sympathiás ophthalmia	125	Vitreoretinalis és epiretinalis proliferációk	147

Koraszülöttek vitreoretinalis károsodása	148	A retina centrális területének dystrophiái, tapetoretinalis degeneratívái és maculopathiái	176
A retinopathia praematurorum stádiumai	149	Centrális cerebrotretinalis dystrophiák	176
A fibroplasia retrolentalis stádiumai	150	Centrális tapetoretinalis dystrophiák	177
A vitreoretinalis károsodások gyógyítása	151	Stargardt-betegség	177
Az üvegtest sebészete	151	Best-féle vitelliform maculadystrophia	177
<i>Glaucoma</i>	153	Egyéb maculopathiák	177
[IMRE GYÖRGY]		Retinitis centralis serosa Kitahara	177
Elsődleges glaucoma	156	Retinopathia centralis solaris	178
Nyitott zugú vagy simplex glaucoma	156	Trauma utáni maculopathiák	178
Zárt zugú glaucoma	159	Testsérülések hatása a szemre	178
A zárt zugú glaucoma prodromalis vagy intermittáló stádiuma	159	Retinopathia traumatica Purtscher	178
Akut zárt zugú glaucoma, glaucomás roham	160	Az ideghártya daganatai	178
Krónikus zárt zugú glaucoma	160	Jóindulatú daganatok	178
Abszolút glaucoma	161	Angiomatosis retinae Hippel-Lindau	178
A zárt zugú glaucoma gyógyítása	161	Sclerosis tuberosa Bourneville	179
Malignus glaucoma	162	Neurofibroma	179
Másodlagos glaucoma	162	Rosszindulatú daganatok	179
A másodlagos glaucoma gyógyítása	163	Retinoblastoma	179
Congenitalis glaucoma	164	<i>A látóideg, a látópálya és betegségeik</i>	182
Buphthalmus	164	[IMRE GYÖRGY]	
Másodlagos glaucoma okozta buphthalmus	164	Oedema papillae	182
Későn manifesztálódó congenitalis glaucoma	165	Neuritis nervi optici	183
Hypotonia	165	Toxicus neuropathia	184
<i>A retina betegségei</i>	166	Pseudopapillitis	185
[SÜVEGES ILDIKÓ]		Elülő ischaemiás opticusneuropathia	185
A retina ereinek megbetegedései és következményei	166	Atrophia nervi optici	186
Retinopathia hypertonica	166	Látótérkiesések a látópálya betegségeiben	187
Retinopathia gravidarum	167	<i>A szemhéjak betegségei</i>	188
Thrombosis venae centralis retinae	167	[VARGA MARGIT]	
Embolia arteriae centralis retinae	169	Vérkeringési zavarok	188
Retinopathia diabetica	170	A szemhéj bőrének gyulladása	189
Periphlebitis retinae	172	A szemhéjszél gyulladásai	192
Retinitis exsudativa externa	172	A szemhéj mirigyének gyulladása	193
A retina perifériás degeneratívái	172	A szemhéjak hibás állása	194
Retinoschisis	172	Heg okozta alak- és helyzetváltoztatások	196
Rácsos ideghártya-degeneratio	173	A szemhéj izmainak betegségei	196
„Csigavonal” ideghártya-degeneratio	173	A szemhéj daganatai	197
Ablatio retinae	173	Jóindulatú daganatok	197
A retina perifériás tapetoretinalis degeneratívája	176	Rosszindulatú daganatok	199
		<i>A könnyszervek betegségei</i>	200
		[VARGA MARGIT]	
		A könnytermelő rendszer betegségei	201

Sicca-szindróma	202	<i>A vakság</i>	240
A könnyelvezető rendszer betegségei	202	[TAKÁTS ISTVÁN]	
Dacryocystitis	203	<i>A világitástechnika alapelvei</i>	242
<i>A szemizmok működése és betegségeik</i>	205	<i>A világitás egészségтана</i>	242
[TAKÁTS ISTVÁN]		[TAKÁTS ISTVÁN]	
Általános tudnivalók	205	Sugárzó energia és elektromosság által okozott károsodások	244
A szemizmok funkciói	205	<i>Szembetegségek összefüggése a szervezet egyéb betegségeivel</i>	246
A szemmozgások központi pályái	206	[BROOSER GÁBOR]	
Binocularis látás és rejtett kancsalság	206	Az öregedő szem	246
Nyilvánvaló kancsalság	209	Könnny- és védőszervek	246
Kísérő kancsalság	211	Fénytoró közegek	246
A szemizmok bénulása	213	Iris, csarnokzugi szerkezet változása	247
Csoportos bénulások	215	Szemfenéki elváltozások	247
Az összes szemmozgató izom bénulása	215	Belbetegségek szemtünetei	247
Oculomotoriusbénulás	215	Szív- és érrendszeri megbetegedések	247
A szemizombénulások etiológiája	216	Anyagcsere-betegségek	249
Szemrezgés	216	A vér betegségei	249
A nystagmusok beosztása	216	Vesebetegségek	250
<i>A szemgödör betegségei</i>	218	Emésztőszervi megbetegedések	251
[TAKÁTS ISTVÁN]		Rheumatismus	251
A szem helyzetváltozásai	218	Endokrin mirigyek betegségei	251
Az orbita csonthártyájának gyulladása	219	Fertőző betegségek	252
Az orbita keringési zavarai	220	Légúti fertőzések	253
A szemgödör kötőszövetének akut gyulladása	220	Trópusi betegségek	254
A szemgödör vénáinak thrombosisa	221	Spirochaetosisok	254
A Tenon-tok gyulladása	221	Vírusbetegségek	254
A szemüregi gyulladások terápiája	221	Állatoktól közvetített fertőző betegségek	255
Pseudotumor orbitae	222	Gombás fertőzések	256
Az orbita daganatai	222	Bőrbetegségek	256
Jóindulatú daganatok	223	Szülészeti és nőgyógyászati betegségek	257
Rosszindulatú daganatok	224	Az idegrendszer betegségeinek szemtünetei	257
Az orbitadaganatok terápiája	224	Az agyburkok betegségei	257
Az orr- és melléküregek betegségeinek szemészeti vonatkozásai	225	A nagyagy betegségei	258
A Basedow-kór szemtünetei	226	A kisagy betegségei	258
<i>A szem sérülései</i>	228	Az agytörzs	259
[TAKÁTS ISTVÁN]		A nyúltvelő	259
Általános tudnivalók	228	Gerincvelő	259
Felszínes sérülések	228	Veleszületett, ill. a korai életkor idegbetegségei	259
A szem burkain áthatoló sérülések	229	Sclerosis multiplex	260
A szem tompa sérülése	232	Hysteriás látáspanaszok	260
Maródások, égések	234	Koponyasérülések szemtünetei	260
Égési sérülések	236	Fül-, orr-, gégeészeti megbetegedések	260
A szemgödör sérülése	236	Az orrüreg nyálkahártya-folyamatai	261
Baleset-elhárítás	237	Az orrmelléküregek gyulladásai	261
A szem sérülése baleseti kártalanítás szempontjából	238		

A fül betegségei	261	A pupillareflex pályája	265
Gyógyszer-mellékhatások	261	A pupilla tágasságának és alakjának változásai	266
Szemészeti gyógyszerek mellékhatásai	261	Fiziológiás pupillareakciók	266
Általános szerek szemészeti mellékhatásai	262	A pupilla kóros reakciói	267
Ipari mérgek	263	A pupilla farmakológiája	269
Sugárhatások	263		
Főbb szemészeti vonatkozású szindrómák	263	<i>Tárgymutató</i>	271
<i>A pupilla</i>	265		
[ALBERTH BÉLA]			